Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX, ЧИСЛО 48. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПОНЕДІЛОК, 28-го ЛЮТОГО, 1921. — VOL. XXIX, No. 48. JERSEY CITY, N. J., MONDAY, FEBRUARY 28, 1921. THREE CENTS

Гардінґ за побільшеннєм видатків на фльоту.

ГОДИТЬСЯ З СЕНАТОРАМИ, КОТРІ УХВАЛЮЮТЬ БІЛЬШІ ВИДАТКИ ЯК КОНҐРЕСМЕНИ.

ВАШІНҐТОН, 25. лютого. — Републиканські провідники сенату дістали телеґраму від будучого президента Злучених Держав, Гардінґа, в котрій він заявляє, що він годиться з прихильниками відповідно великої фльоти для Злучених Держав. Він мав заявитися за пропозицією сенаторів, котрі хочуть ухвалити на американську фльоту 100 міліонів долярів річно більше як прихильники зброєнь в палаті послів.

Ґардінґ не каже нічого в листі про те, як він дивиться на пропозицію сенатора Бори, котрий пропонував здержаннє зброєнь аж до часу, поки не відбудеся межинародна конференція в тій справі межи Америкою, Анґлією та Японом.

ОБЖАЛОВУЮТЬ ВЛАСТИТЕЛІВ КОПАЛЕНЬ ВУГЛЯ І МАЙНЕРІВ ЗА ПЕРЕСТУПЛЕННЄ ЗАКОНА ПРОТИ ТРОСТІВ.

ІНДІЯНОПОЛІС, 25. лютого. — Федеральна велика лава присяжних суддів постановила обжалувати за переступлення Шерменового закона 120 майнерів та копальняних зарядчиків і 100 вуглевих компаній. Межи обжалованими є Брустер, президент Національного Вуглевого Товариства, котре обєднює вуглевих предприємців, та Джан Люіс, голова юнії робітничої Ді Юнайтид Майн Воркерс. Всіх обжалованих випущено на волю за бейлом 10.000 долярів на особу.

На основі закона Шермена, обжаловують їх о ставленнє перепон свобідній торговлі. Велика лава присяжних суддів розсліджувала справу через три тижні.

ПАЛАТА ПОСЛІВ НЕ ХОЧЕ БРАТИСЯ ДО ДЕРЖАВНОГО БИЗНЕСУ САЛІТРОЮ.

ВАШІНҐТОН, 25. лютого. — Палата послів відкинула ухвалений сенатом видаток в сумі 10 міліонів долярів, призначених на викінченнє державної фабрики салітри в Масел Шолс, Алабама.

ПАЛАТА ПОСЛІВ НЕ ХОЧЕ ДАТИ ОПОРОЖНЕНЕ МІСЦЕ БЕРҐЕРА ЙОГО ПРОТИВНИКОВИ.

ВАШІНҐТОН, 25. лютого. — Палата послів відмовилася признати Г. Боденстедови місце в палаті, опорожнене через відкиненнє соціяліста Берґера. Боденстед жадав признання собі місця на тій основі, що голосів, відданих на Берґера, не можна рахувати за голоси, бо Берґер не міг бути кандидатом. Однак верифікаційний комітет палати послів (гавз елекшен коміті) станув на тім становищи, що Ботенстед не дістав більшости, потрібної до вибору, і тому він не має права засідати в законодатнім тілі.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ХОЧЕ ОРҐАНІЗУВАТИ ЮНІЇ В СТАЛЕВІМ ПРОМИСЛІ.

ВАШІНҐТОН, 25. лютого. — Провідники Американської Федерації Праці, котрі тепер тут відбувають конференцію, постановили зорґанізувати робітників в сталевім промислі цілого краю.

АМЕРИКА ДАЄ ПІВ МІЛІОНА ДОЛЯРІВ НА ПЕРЕСИЛКУ КУКУРУЗИ ДО КИТАЮ.

ВАШІНҐТОН, 25. лютого. — Сенат ухвалив пів міліона долярів на перевіз кукурузи, подарованої американськими фармерами для голодуючих в Китаю. Сими грішми має заплатитися кошта морського перевозу, бо кошта перевозу зелізницями обіцяли покрити зелізничі робітники.

ОБСТРУКЦІЙНА ДЕБАТА В САНАТІ.

ВАШІНҐТОН, 25. лютого. — Щоби не допустити до дебати над буджетом армії, поки не будуть ухвалені іменовання офіцирів, сенат дебатував цілий день законопроект про видатки на реґуляцію рік та поглиблюваннє портів. Сенат ухвалив на се 15 міліонів долярів понад видатки попередних років та дав урядови право видати в разі потреби 47 міліонів долярів. Сенатори з полудневих стейтів казали, що сі видатки за малі.

ДЕСЯТЬ ТИСЯЧ ЛЮДИЙ, ЗАНЯТИХ ЗЛОЧИНОМ В ОДНІМ МІСТІ.

ШІКАҐО, 25. лютого. — Генрі Барет Чемберлен, директор шікаґовської комісії для поборювання злочину, заявив підчас промови, що в Шікаґо є десять тисяч мущин та женщин, занятих злочином як звичайним званнєм, котрим вони заробляють на життє. Він обчисляє, що „трост злочину" зробив в 1919. році „бизнесу" на 12 міліонів долярів.

ВЕЛИКИЙ РАБУНОК НА НАЙЛЮДНІЙШІЙ ВУЛИЦІ НАЙЛЮДНІЙШОГО МІСТА.

НЮ ЙОРК, 25. лютого. — О годині пів до другої по полудни, себто в найбільше оживлений час, один блок від Бродвею, найбільше рухливої вулиці в Ню Йорку, кількох розбишак увійшло до склепу Кеслера, гуртового купця горівкою, приказали всім присутним підняти руки, обшукали склеп і присутних, забрали гроший на суму яких 65 тисяч долярів і зникли без сліду. Нині сотки поліції шукають їх по Ню Йорку і околиці. Тоді як розбійники рабували, телефон задзвонив три рази, і один з розбишак три рази відповідав телефонуючим.

ТРОХ ЛЮДИЙ ПОГИБЛО ВІД ЕКСПЛЬОЗІЇ ЛЬОКОМОТИВИ.

Підчас страшного вибуху льокомотиви на стації Лігай Веллі Рейлровд в Джерзи Сіті погибло трох людий. Четвертий ранений тяжко, здається помре від ран. Причина експльозії невідома. Факт, що льокомотиву розірвано на куски, та факт, що котел льокомотиви не ушкоджений, дають причину до здогаду, що причиною вибуху міг бути динаміт або яка инча вибухова матерія. Два убиті робітники переходили припадково попри льокомотиву. Два другі робітники були в льокомотиві: оба ранені тяжко; один помер по дорозі до шпиталю.

Горівчаний бизнес добре зорґанізований.

ШІКАҐО, 24. лютого.—Джозеф Татро, спеціяльний аґент департаменту краєвого податку, заявив, що він відкрив, що потайна торговля горячими напитками в Америці веде тайний синдикат, котрий має міліони долярів капіталу та добре зорґанізовану продаж по всіх більших містах Злучених Держав: Шікаґо, Ню Йорк, Луисвил і других. До сего синдикату належуть навіть урядники міських поліцій, урядники стейтові та федеральні політикани та бизнесмени.

Дякує судді за засуд.

НЮ ЙОРК, 24. лютого.—Полісмен нюйорської поліції Майк Мерфі, вертаючи зі свого становища на поліційну стацію, піткнувся на ноги чоловіка, лежачого в снігу. Він підняв його і став допитувати. З початку чоловік нічого не міг сказати кромі того, що він не їв від двох днів. Полісмен взяв його до реставрації і казав йому їсти, кілько захоче. Опісля став далі вести дочит. Запитаний признався, що він називається Джордж Шефер, що йому 48 літ, що він нігде не мешкає, що він приїхав з Фріпорт шукати роботи. Цілу дорогу з Фріпорт до Ню Йорку він перейшов пішком глибоким снігом. Полісмен забрав його на поліційну стацію, де його обжалував за волокитство. Як суддя спитав його, чи хотівби піти до „дому праці", він втішився дуже. Суддя дав йому право засудити себе на так довго, як захоче сам. Шефер каже на се: „Я думаю, що в цвітни буде уже тепло". „Сорок днів", каже суддя.

Уживав штучної руки, щоби продавати наркотики.

В Ню Йорку арештовано оноді Італійця Сальваторе Санторе, 34-літного мущину, котрий уживав своєї штучної руки при продажі наркотиків. Сантора права рука штучна по самий лікот. При зігненню руки виробив він собі маленькі дверцята зі спружиною, котра позваляла йому отвирати і замикати дверцята без уживання другої руки. За дверцятами вироблена була діра, в котру Санторе вкладав пачочки кокаїни. Міг їх там змістити 24 пачочки. Поліція арештувала його 26 січня і найшла при нім револьвер і дві пачочки кокаїни. За пачкованнє кокаїни суддя засудив проворного каліку на вязницю від одного до сім літ.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ.

ЯК ЖИВЕ КИЇВ?

Львів, 19. січня.

Життє в Киеві дуже тяжке, особливо ізза недостачі продуктів. Увесь Київ живе по карточкам. Вільний привіз і продаж харчевих продуктів до Києва заборонений.

Склепи в місті були зачинені. Але в останні часи, завдяки постанові зїзду робітників, знову відчинені. Краму в склепах дуже мало, а привозу майже зовсім нема.

Світла в місті через брак палива нема. Електрична стація функціонує нереґулярно і дуже несправно, а ґазу не можна дістати не за яку ціну. По тій-самій причині відчувається страшний брак води. Трамвай ходить лише по одній лінії: Деміївка Старий город.

Уряд радянської України перебуває в Харкові. Ходять чутки, що коли далі становище буде таке як тепер, висший уряд перенесеться на весні до Києва.

В Києві виходить кілька ґазет і журналів. В українській мові виходять: „Вісти Київського Губревкому" і „Комуніст".

Преса страшно лає В. Винниченка. В ґазетах повідомляється, що Винниченко втік, забравши зі собою важні державні папери.

..Загальний зовнішній вигляд Києва задовольняючий. Чистота на улицях і в домах підтримується драконськими розпорядками.

Театри функціонують усі. З українських театрів функціонує тільки один драматичний в Троїцькому Народньому Домі.

Богато будинків Києва через обстріли в останніх боях розбито. Богато домів згоріло останніми днями. Так, недавно згорів будинок київської ґуберніяльної земської управи на Володимирській улиці і дім Жоржа Блока на Фундкліївській улиці.

Ізза недостачі палива мешканці Києва позіставляли богато кватир порожними, через місто робить враженнє, ніби на половину вимерло. В дійсности мешканців Києва зменшилося лише на незначний відсоток, в порівнанню з числом мешканців дореволюційного часу.

„ВЗІРЦЕВИЙ" ХЛОПЧИНА СХОВАВ ТРИ ЧВЕРТИ МІЛІОНА ДОЛЯРІВ В БОНДАХ.

ШІКАҐО, 25. лютого. — Сімнайцятилітний молодший клерк, котрий був занятий в однім банку через чотири роки, а котрого усі уважали за взірцевого хлопчину, підчас обідної пори спокійно зайшов до каси банку, завинув в папір пачку „бондів свободи" вартости 772 тисячі долярів, спокійно вийшов з банку і пропав без сліду.

Присудили 30,000 долярів відшкодовання.

НЮ ЙОРК, 24. лютого.—Суд признав Леслі Ґортонови 30 тисяч долярів відшкодовання за покалічення, які він відніс сповняючи службу кондуктора на тягаровім поїзді Ню Йорк, Онтаріо енд Вестер Рейровд Ко. Коли він переїздив на возі тою зелізницею, в однім місци посипалися на нього відломки скали, котрі не лише побили його тяжко, але й ушкодили його мозок. Його принесли до салі розправ на ношах.

Самоубійство банкира.

ГАРТФОРД, Конетикат, 24. лютого. — Тут поповнив самоубійство при помочі револьвера В. Бесет, віцепрезидент Фенікс Нешенел Бенк, одного з найбільших банків в Новій Анґлії. Причиною самоубійства мало бути те, що директори банку зажадали від нього, щоби він зрезиґнував зі свого становища в дирекції банку, бо його приватне життє не лицює з тим становищем.

ДЕЩО З ТАЙНОЇ ДИПЛЬОМАТІЇ НА ПОЛЬСЬКО-РОСІЙСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Поляки і большевики підписали умову щодо виміни бранців.

РИҐА, столиця Латвії, 25. лютого. — Вчера підписано польсько-російську умову в справі виміни воєнних бранців, закладників і втікачів.

Умову прочитано в мові російській, польській і українській. Обіймає вона 4 частини і 38 параґрафів.

Рівночасно підписано продовженнє перемиря.

ЗЕЛІЗНИЧИЙ СТРАЙК В ПОЛЬЩІ.

Польські власти уживають російських бранців яко страйколомів.

ВАРШАВА, столиця Польщі, 25. лютого. — Зелізничі в околиці Варшави є під воєнною диктатурою.

Се запорядженнє видано наслідком страйку зелізничих робітників, котрі домагались більшої платні і хліба.

Польські власти уживають яко страйколомів на зелізницях воєнних бранців із совєтської російської армії.

Премієр Вінценти Вітос заявив, що сей розпорядок видано ізза „чужинецьких впливів", котрі викликують в Польщі неспокої.

Розліплено плякати, в яких є погрози особам, котрі би мішались до заворушень.

АТЕНТАТ НА РАКОВСЬКОГО.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 4. лютого. — Переловлено бездротну телеграму з Києва, що на предсідателя українського правительства Раковського зроблено в Києві атентат.

Атентату доконав офіцер Муромцев. Його зараз спіймали аґенти чрезвичайки, але він застрілився.

Київські совєтські ґазети пишучи про сю подію, вказують, що в Києві мусить існувати могуча білоґвардейська орґанізація.

СПРАВА НІМЕЦЬКОГО ВІДШКОДОВАННЯ ДЛЯ АЛИЯНТІВ.

Французький кореспондент з Берліна доносить, що Німці годяться платити 120 біліонів марок.

ПАРИЖ, 25. лютого. — Берлінський кореспондент тутешнього дневника „Журнаьл" довідується, що Німеччина предложить аліянтській Найвисшій Раді пропозицію, що заплатить аліянтам 120 біліонів (міліярдів) марок воєнного відшкодовання. Сю заяву має Німеччина зложити на конференції в Лондоні.

Німеччина, каже кореспондент, годиться платити се відшкодованнє в ратах по 4 біліони річно готівкою або в товарах, відповідно до того, на що згодяться аліянтські представники.

Про се кореспондент часописі „Журналь" довідався, як каже, „з парляментарних кругів".

Страйк робітників у Москві.

РОБІТНИКИ ДОМАГАЮТЬСЯ ХЛІБА, СВОБІДНОЇ ТОРГОВЛІ І СКЛИКАННЯ УСТАНОВЧИХ ЗБОРІВ.

Троцький замісць хліба дає робітникам кулі.

РИҐА, столиця Латвії, 25. лютого. — Сьогодня одержано тут звідомленнє з Москви, що вчера вибух там страйк 14.000 робітників в урядових робітнях, включаючи і друкарні.

Страйкарі домагаються побільшення їх приділів хліба, скликання установчих зборів і права на свобідну торговлю.

Підчас страйкових заворушень покликано війско для розігнання страйкарів, з котрих кількох ранено.

Коли сю телеґраму висилано, стрілянина в місті тривала дальше.

Деякі жовніри з червоної армії перейшли на сторону страйкарів.

Правительство видало наказ змобілізовання комуністів, котрі стережуть урядових будинків.

Конституція угорської України.

ПІДКАРПАТСЬКА УКРАЇНА БУДЕ МАТИ СВІЙ СОЙМ В УЖГОРОДІ І БУДЕ ЗАСТУПЛЕНА В ЧЕСЬКО-СЛОВАЦЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ В ПРАЗІ.

ЛЬВІВ, 27. січня. — Чесько-словацьке правительство випрацювало закон про конституцію для Підкарпатської України, яка буде заступлена в чесько-словацькому парляменті в Празі 9 послами і в сенаті 4 сенаторами.

Сойм Підкарпатської України буде складатись із 45 послів, яких нарід буде вибирати на протяг 6 літ на основі загального і рівного голосовання.

Пімста на українських селянах.

БОЛЬШЕВИКИ ЛЮТО МСТЯТЬСЯ НА ПОВСТАНЦЯХ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС, Фінляндія, 29. січня. (Руссоніон). — Українські совєтські „Инзвєстія" подають, що червона кавалєрія завдала рішучу поражку селянським повстанцям в околиці Києва і вибила з Фастова, Василькова, Білої Церкви і Трипіля.

Тепер червоні війска приступили до „ліквідації" руху.

Поступаючи згідно з московськими совєтами, український совєтський уряд арештував усіх близчих і дальших кревняків селян, підозрілих за участь в повстаннях, і відправив їх в північно-російські концентраційні табори, де їх держиться як заложників. На случай, якби спасшіся від розгрому повстанці знов виступили з оружем в руках проти совєтів, заложники будуть розстріляні.

Звірств, яких допускалися большевики в повітах київськім, васильківськім, радимислівськім, канівськім та сквірськім, не дасться описати. Досить буде згадати, що в тих повітах большевики змели з лиця землі цілий ряд сіл, котрі достарчали повстанцям коний, підводів і їди.

Всі повстанці, захоплені з оружем в руках, були безпроволочно розстріляні.

Однак, як судити по харківським ґазетярським донесенням, кровава филя терору, що перейшла по Київщині, не застрашила селян. Так, приміром, харківські ґазети доносять про успіх селянських повстань в околиці Елисаветгорода, Знаменки, Бобринця і зазначують, що рух скоро посуваєся в напрямі Черкасів та Кременчуга.

Ляцька сваволя в Галичині.

Напади в Путятинцях, львівського повіта.

ЛЬВІВ, 31. січня. — Дня 7. січня с. р. о 9-тій год. вечером на саме Різдво засівся Антек Бандровський (Поляк) на Стефана Панькевича на його власнім подвірю та ударив так сильно колом в голову, що Панькевич упав непритомний на землю, причім від удару пук череп (чашка) на голові. Панькевич, боронячись, зранив ножиком Антка Бандровського. Війт, Йосиф Ісальський (Поляк) прийшов до батька Панькевича; забрав йому перину, коні з возом і легко раненого Бандровського відвіз, обвинувши гарно в перину до шпиталю. Шпиталь сейчас відіслав його до хати, бо нічого йому не бракувало. Війт зажадав ще від Панькевича 400 мар. для Антка Бандровського на папіроси, горівку і хліб. Дістав по довгих просьбах тільки 100 м. Зате тяжко раненого та з розбитою головою Панькевича не завивано ані в перину; недавано ані горівки чи там папіросів, але сейчас арештовано і без помочі лікарської уміщено на стриху одного дому, де сей бідняга серед калюжі крови пролежав до рана, а вечером відвезено його до судових арештів в Щирці.

І так Антек Бандровський, котрий в засідці напав і розбив другому голову, ходить на волі, а Панькевич, котрому розбито голову, сидить в арешті, за те, що посмів себе боронити. Брат Антка Бандровського, який тепер служить при польськім війску, показує в селі „героя" і в присутности жандармерії відгрожується Панькевичам, що цілу їх родину чекає тесаме що їх сина. А жандармерія на се нічого.

Тогосамого дня напали місцеві латинники на Василя Пакоша коло його дому, а положивши його на землю, обкладали буками по грудях і поломали пальці на руці. І все те діється під самим носом жандармерії, яка є в селі, одначе скарги Українців кінчаться на розслідженню та киданню справи до коша.

Сю справу подала Анна Панькевич протоколярно до Українського Горожанського Комітету у Львові.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES.		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На рік	$10.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 ценітв.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Провокують війну.

До Америки приїхав недавно з Европи один з адміралів американської фльоти, на імя Гюс, і заявляє, що анґлійське правительство зовсім отверто застановляється над тим, яких морських сил треба Анґлії, щоби забезпечитися проти нападу зі сторони Злучених Держав. Адмірал, очевидно, радить, щоби Америка робила те саме і приготовлялася до боротьби проти Анґлії.

Отсей факт як не можна краще показує, в який спосіб зброєнне допроваджує до збройних конфліктів. Анґличани бояться, що Американці зброяться проти них, і вони починають зброїтися. Бачучи се, Американці собі починають приготовлятися. Один підозріває другого. З підозріння виростає страх. Зі страху межинародна ворожнеча і ненависть.

Один або два десятки літ перегонів в зброєнню, серед взаїмної ненависти, страху і ворожнечі, аж поки взаїмні відносини межи обома народами не будуть доведені до такого напруження, що найменча і найневиннійча подія викличе конфлікт. Прецінь і сараєвський атентат не бувби викликав світової війни, якби не було того підложа, наладованого вибуховими матеріялами, на котрий він упав, як іскра в бочку стрільного пороху.

Здається, нема найменчого сумніву, що в теперішну пору Злучені Держави можуть краще зброїтися як Анґлія. Однак Анґлія може заключити умову з яким суперником Злучених Держав, розділюючи в той спосіб тягар зброєння на дві держави. Та хочби Америка була в силі подолати зброєннями не лише Анґлію, але й, приміром, Япан, то зі сего ще не виходить, що вона подолає їх у війні, якби до неї прийшло. Хочби в тій війні Америка станула по стороні поступу, за народні права, приміром, проти імперіялизму, то все таки побіда може лишитися по стороні імперіялістів. Війна се коштовний спосіб полагоджування межинародних непорозумінь, а кромі сего, вона не вирішує межидержавних непорозумінь, бо вона не все рішає на сторону того, по чиїй стороні слушність. „Правда", (або як сказав цинічно один цісар, Господь Бог) стоїть не по стороні справедливости, але по стороні ліпших гармат.

Через те кождий народ, що збирається до війни, не попробувавши вперед других, дешевших, а богато ліпших способів полагоджування межидержавних непорозумінь, поступає по дикому, по варварськи, по божевільному.

НАРІД ЗА ЗОЛОТО.

У вчерашньому виданню нашої часописі поміщена на першій стороні телеґрама з Риґи, столиці Латвії, яка сповіщає про наміри большевиків віддати Польщі в мировому договорі ще кілька українських повітів замісць золота.

Вони в кождому мировому договорі давали другій стороні мішок золота. Один дали Естонії, другий Латвії, третій Литві, а четвертий налагодили для Польщі. Одначе Польща, яка себе представляє „великою", забагла також великого міха золота від советської Росії. Може Ленін і має стільки що хоче Пілсудський а може й ні, досить, він, а радше його представник в Ризі, Адольф Йоффе, заявив, що не дасть Пілсудському тільки золота, кілько він хоче.

Там в Ризі панує цілком тайна дипльоматія. Всього не голосять, що говорять, або постановлять. Лиш нишечком іноді дещо продістанеться у світ, про що „пролетар" Йоффе радить з „пролетарем" Яном Домбським зі Львова. В Ризі Йоффе міг навіть сказати Домбському, аби вдоволився одним міхом золота для Пілсудського, бо Ленін мусить ще трохи лишити на „міжнародню торговлю", яку обіцяв народови московському і другим окупованим народам, а на яку вони ждуть вже три роки з вершком. Але до преси, приявно, се не дісталось. Преса одержала тільки скромненьку вісточку, в якій сказано, що большевики готові дати Польщі замісць золота ще кілька повітів (українських).

Віддати кілька повітів — значить віддати наприклад один міліон народу, що живе в тих повітах.

Як ходило наприклад о 100 міліонів рублів в золоті, то випаде на душу по 100 рублів; а як тільки о 10 міліонів в золоті, то випаде по 10 рублів в золоті від душі, чи то старий чи молодий, чи хлоп чи жінка, чи маленька дитина — пересічно голова на голову по 10 рублів.

Говорено, що то лиш капіталісти торгують людьми, продають їх, їх працю, їх свободу і волю.

А голошено, що большевики сю капіталістичну неволю і торговлю людьми як худобою — знищать, скасують, зметуть її раз на все.

А тимчасом що діється?

Що робить господин Адольф Йоффе, котрий приїхав до Риґи в соболях, царським автомобілем?

Кілько то нераз можна почути на наших вічах в Америці:

— Проч з галицькою українською інтеліґенцією, тою буржуазією (вона заробляє місячно по 1000 до 2000 марок, то є 1 до 2 доляри!), що хоче неволі свому народови! А нехай живуть наші пролетарські комісарі!

Отже та українська інтеліґенція ніколи не продавала українського народу, але разом з ним боролась і бореться; разом з ним терпіла і терпить; разом з ним вмирала і вмирає по таборах, вязницях і смертю голодовою; — а ті пролетарські комісарі жиють як князі і продають міліони народу за міліони рублів в золоті.

Але мимо того ще такі найдуться, котрі будуть хвалити комісарів і представляти за „пролетарів", а кидати камінnем в хлопських голодних синів в Галичині, що покінчили школи і звуться інтеліґенцією і тримають на Украї з народом, а не з московсько-жидівськими комісарами.

Бо в тім лежить „мудрагельство" і „поступовість"...

УКРАЇНСЬКА „РАДА РЕСПУБЛІКИ".

(Від власного кореспондента).

Від часу Трудового Конґресу, який була скликала Директорія Української Народньої Республіки в січні 1919 р. до Київа, — при правительстві Української Народньої Республіки не було ніякого народнього представництва.

Закон, ухвалений Трудовим Конґресом на засіданню 28. січня 1919 р. **про форму української влади** покликав був до життя комісії (1. по обороні держави, 2. земельну, 3. буджетну, 4. закордонних справ, 5. харчевих справ,6. культурно-освітну), які мали виробляти законопроєкти і контролювати правительство. Про найконечнійші справи мала видавати закони Директорія. Ті закони повинні бути предложені найблизшій сесії Трудового Конґресу до затвердження.

Одначе „не так склалося, як ждалося". Директорія перестала істнувати, комісії Трудового Конґресу також, остав тільки Головний Отаман Петлюра і його правительство, які опинилися поза межами України, в Польщі.

Правительство Головного Отамана Петлюри кілька разів заповідало утвореннє орґану, який був би чимсь в роді народнього представництва. Не буду наводити всіх тих обіцянок, які ніколи не здійснювалися, а згадаю тільки про закон з 12. падолиста 1920 про утвореннє Державної Народньої Ради. Сей закон також остав нездійснений.

Тепер правительство Головного Отамана Петлюри, покликуючися на те, що Державної Народньої Ради поза границями України не можна скликати, оголосило закон про нову форму представництва, а саме про **„Раду Республіки"**, яка має складатися з делеґацій партій і громадських орґанізацій. Коли „Рада Республіки" розпічне свою діяльність, ще невідомо. Низше подаю текст закона про Раду Республіки.

Д-р Михайло Лозинський.

Відень, 26. січня, 1921.

* * *

ЗАКОН ПРО РАДУ РЕСПУБЛІКИ.

1. Ізза неможливости скликати на чужій території Державну Народню Раду згідно з законами 12. листопада 1920 року, (Вістник Державних законів 1920 року випуск 2, ч. 25), на час перебування Правительства Української Республіки поза межами території Республіки утворюється Рада Республіки як тимчасовий зверхний орґан народньої влади, якому належить повнота влади.

2. Державний устрій і постійна конституція, зміни засад робітничого і земельного законодавства та прав національних меньшостей в звязку з національно-персональною автономією належить до компетенції повноправного орґану Народнього Представництва, що його буде скликано на території Української Народньої Республіки.

3. Рада Республіки складається, згідно з статтею 4. сього закона, з уповноважнених представників політичних партій і громадсько-політичних організацій України, що почали свою діяльність до 1. липня 1919 року.

4. Рада Республіки складається з 67 депутатів, при сьому українська Народня партія делеґує 2 представники, Народньо-Республіканська 5, Самостійників-Соціялістів 5, Соціял-Демократів 7, Соціялістів-Революціонерів 7, Трудовиків 1, Хліборобів-Демократів 5, Еврейські партії 6, Польські 2 і Німецькі 1.

Громадсько-політичні організації делеґують: Обєднана спілка служачих зелізниць 4, спілка служачих почт і телеґрафів 2, Місцеві самоврядування 4, Українська Кооперація 4, Культурно-Освітні Організації 3.

Примітка: Представництво для партій російської меншости на Україні, які стоять на ґрунті суверенности України, буде визначено окремим законом.

5. Кожда з зазначених в статі 4. сього закону виборчих Курій сама визначає спосіб і порядок обрання депутатів по своїй курії, а також заміни їх новими особами в разі потреби.

Примітка: Представництво від Самоврядувань розділяється по прінціпу територіяльному, при чому 2 представники делеґуються від Правобережної і 2 від Лівобережної та Степової України.

6. Перевірка мандатів членів Ради Республіки провадиться на основі наказу Мандатнії Комісії, який набирає чинности з ухвали пленума Ради Республіки.

7. Кождий з громадян може здійснювати свої активні виборчі права лише в одній громадсько-політичній організації.

8. Що 6 місяців з часу скликання Ради Республіки переводиться одночасове поновлення уповноважнень всіх депутатів Ради, причому скликання нового складу одночасно являється моментом розпуску попереднього.

9. За членами Ради Республіки, що перебували на державни та муніціпальних посадах в момент делеґування їх до Ради Республіки, заховується їх попередні посади.

10. Члени Ради Республіки одержують грошеве задоволення за працю в розмірі, що його визначить сама Рада Республіки.

11. Особи депутатів недоторкані.

12. Делеґовані члени Ради Республіки здійснюють свої права і виконують свої обовязки лише особисто і відповідають за свою діяльність в Раді Республіки тільки перед Радою Республіки. За загальні каригідні вчинки члени Ради Республіки відповідають в порядку який встановлюється самою Радою окремим законом.

13. Порядок проходження законопроєктів та ведення справ в Раді Республіки встановлюється на підставі конституційних норм, визначених в окремих законах та реґуляміні, що їх ухвалить Рада Республіки.

До видавання зазначених висше законів Рада Республіки керується в своїй діяльности відповідними постановами істнуючих законів.

14. На випадок не затвердження законопроєкту, законопроєкт протягом семи днів повертається до голови Ради Народніх Міністрів з наведеннем мотивів незатвердження.

Голова Ради Народніх Міністрів протягом дальших семи днів відсилає незатверджений законопроєкт Голові Ради Республіки, який ставить його на денний порядок найблизчого засідання Ради Республіки.

Рада Республіки, яка бере на увагу зазначені мотиви що до потреби змін в законопроєкті і передає його до відповідної Комісії для дальшого обговорення, або законопроєкт приймає зананово в цілости без змін, кваліфікованою більшістю двох третих голосів. Принятий в сей спосіб законопроєкт Голова Ради Республіки надсилає Голові Ради Народніх Міністрів для оголошення його в Вістнику Державних Законів.

15. Перерви в сесіях Ради Республіки відбуваються лише з ухвали самої Ради, яка встановляє порядок законодавства на час перерв. Всі видані в сьому порядку закони поступають поза чергою на перше по перерві засідання Ради Республіки для ухвали; в разі неухвалювання закони сі тратять свою силу.

16. Рада Республіки скликується не пізнійше семи днів з моменту набуття сили сим законом.

17. Перше засідання Ради Республіки може відбутися лише в разі присутности в ньому не менш як двох третин визначеної в сьому законі загальної скількости депутатів.

18. Кворум для дальших засідань встановлюється в кількости не менш як половина цілого числа депутатів Ради Республіки.

19. Рада Народніх Міністрів або окремі Міністри, що їм Рада Республіки висловить недовіря, уступають з уряду.

20. Закон сей до оголошення перевести в життя по телеґрафу.

А. Лівицький,
Голова Ради Міністрів,
О. Саліковський,
Міністер Внутрішних Справ.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

В інтересі членів У .Н. Союза просимо, щоби кождий член. коли він відноситься з якоюнебудь справою до адміністрації „Свободи", подавав **конечно** число того відділу У. Н. С., до якого він належить.

Адміністрація „Свободи".

СПРАВА ТЕЛЕҐРАМ ДО ПРЕЗИДЕНТА ГАРДИНҐА.

З ріжних сторін нас запитують, чи в день обняття уряду в Білому Домі у Вашинґтоні новим президентом Ворреном Дж. Гардинґом посилати до нього телеґрами в справі Галичини й України.

На ті запити відповідаємо, що день 4-ого марта с. р. є днем інавґураційним і торжественним для нового президента. Йому будуть посилати горожани і чужинці, навіть з других країв, привіти, ґратуляції і желання.

Такі ґратуляції може післати також кожде українське товариство і кождий Українець. Ті ґратуляції мають своє значіннє, хотяй президент Гардинг навіть не зможе всіх навіть переглянути, бо він дістане їх цілі тисячі.

В день інавґураційний політичних телеґрам не треба посилати.

Натомісць Українці в Злучених Державах повинні приготовити поважну депутацію, яка в близкому часі повинна удатись до Білого Дому і предложити меморіял американських Українців про їх рідний край в Европі, його потреби і змагання і домагатись помочі Америки для нього.

В сей день, коли буде принята українська депутація в Білому Домі, українські товариства і горожани можуть посилати телеграми до президента Гардинґа із заявою, що прилучаються до домагань української депутації.

ДОПИСІ

НА ПОМІЧ РІДНОМУ КРАЄВИ.

Правиденс, Р. Ай.

Подаю до відома інтересованим, що жертви в сумі $30.50, котрі доручили мені члениці Сестрицтва „Любов", від. 177 У. Н. С., в Правиденс, Р. Ай., котрі заколядували пп. Марія Кендибалюк, Евфрозина Накопінська і Ксеня Рекрут, а рівнож $5.50, зібраних на мітінґу тов. ім. Т. Шевченка, від. 241 У. Н. С., разом $36, я вислав дня 1. лютого с. м. до Земельного Банку Гіпотечного у Львові для Українського Горожанського Комітету у Львові, дрефтом в американських долярах через Амерікен Експрес Ко., число посвідки 1612807. Також на припоручення я написав до Українського Горожанського Комітету у Львові, аби ужили $26.00 для вдів і сиріт, а $10.00 аби переслали до Чехо-Словаччини для інтернованих. Пересилку гроший і рекомендований лист я оплатив сам, аби не нарушити жертв. Рівнож на жадання жертводавців подаю усі назвиска. З поважаннем

Омелян Рекрут.

Виказ жертводавців.

По $2.00 жертвували слідуючі: Павло Накопінський, Михайло Свідер, Омелян Рекрут, Михайло Поморянський і Стефан Саска. Андрій Ковалевич $1.50. По $1.00: Ксеня Рекрут, Семко Кендибалюк, Юлія Белян, Анна Патикевич, Максим Патикевич, Михайло Лехман, Петро Голоднюк, Микола Пшоновський, Іван Фабровський, Йосиф Лаврів, Микола Храпливий, Андрій Дурняк, Микола Семеґен, Теодор Рой, Антін Брекович, Гаврило Лучка, Іван Жарський, Микола Лехман, Александер Настасовський, Йосиф Хоптовий і Филип Дерук. По 50 цнт.: Йосиф Кашуба, Василь Онисько, Микола Онисько, Явдоха Олійник, Марта Серединська, Маріян Зарицький, Іван Витязь. Разом $36.00.

ДЕЩО ПРО БОЛЬШЕВІЮ В ҐАРТФОРД, КОНН.

Гартфорд, Конн.

В числі 35. ґазетки „У. Щ. Вісти" пару несвідомих слуг Троцького пише, що в Гартфорд єсть около 700 або 1000 Українців і сидять тихо. Тепер Вам, дорогі Браття і Сестри, опишу, які то у нас є Українці. Належить нас до грецько-католицької церкви 500 фамілій; до православної церкви належить щось 35 фамілій; до презвитерії належить 6 фамілій, а до Троцького і до „У. Щ. Вістий" належить 4 фамілії, так хиба на сміх. Ви би мене запитали, для чого воно на сміх, то я вам скажу, що нема межи ними „свідомих", як вони кажуть. Був тут Дмитришин кілька місяців і думав, що його товариство втримається, лишив він самих „несвідомих", і ті гонять з тими брушурками коло церкви, але без пожитку, бо люди їх мають за московських наймитів, котрі не хотять нічого робити, але тілько з дурнички жити, Чи з вас, „свідомі" і „несвідомі", хотяй один робить на місци? Ви лише шукаєте дурнички! А все через те, що нічого не знаєте, бо нічого не читаєте крім своїх дурниць. Ви кажете, що побиваєтесь за Львовом, **а я хотів би видіти хотяй раз вашу жертву, де ви післали і кому!** А подивіться у нашій часописі сотки тисячів висилають до бідних сиріт і вдів.

Проч з вашими аґентами російськими! Ми би хотіли видіти хоч одного большевика у Гартфорд, аби був якийсь ідейний чоловік, але таких нема, лише пусті ревуни і дармоїди. Також з других плейзів не чув я, аби там були які ідейні большевики Українці з Галичини.

Тому то наші браття Галичани дивляться на большевиків як на пустомельців і баламутів.

Дорогі читачі. Тут прийшов лист із села Манаїв, повіт Зборів про Поляка Франка Савіцького, котрий виманив парусот долярів і поїхав до дому. На той час були большевики і він пійшов з ними. Зноваж Українець Степан Насенько, вивчений коваль, котрий скінчив науку у Німеччині, тепер вернувся від большевиків голий і босий. Дали йому 6 місяців тюрми, але якось утік від них. От видите, який то добрий той російський уряд Троцького.

Читач „Свободи".

В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ СПІЛКА.

Клівленд, Огайо.

Відозва Заряду „Американсько-Української Народньої Спілки" до всіх Українців в Клівленд, Огайо.

Від початку заснования **„Американсько-української Народньої Спілки"** в Клівленді, заряд Спілки, час від часу давав відозви, в яких взивав усіх Українців в Клівленді до злуки в одну нерозривну громаду.

І велике число Українців, котрі пізнали, в чім лежить сила і будучність народу, пішло за покликом, про що свідчать сильно зорґанізовані українські інституції в Клівленді, О.

Але є такі, що помимо ріжних відозв і зазивів досі не приступили.

Є такі, що не вірили, аби Українці могли побудувати так величаву будову, яка сама собою окрашує цілу полудневу часть міста, в якій міститься розпочата на велику скалю торговля.

Другі знова не вірили ані в свої сили ані в сили тих, котрі взялись до сего діла.

А ще є і такі, і то найгіршого сорта люди, котрі як перше так і тепер стараються представити людям наші орґанізації в як найгіршім світлі, і пускають ріжні неправдиві чутки, і то лише на се, щоби могли продовжувати свою підлу киринну роботу.

Але Ви, Українці в Клівленді, наочно бачите і переконалися вже про працю тих, котрим Ви повірили і дали власть заряджувати Вашим майном, що вони стараються без особистої користи о як найбільший розвій Вашого добра.

З другого боку, бачите ріжного рода киринників і „Рампампуґів" та їх підлу брудну роботу.

Знайте, що цілию тих виродків є знищити Ваше добро, а Вас здеорґанізувати (розбити).

Знають вороги українського народу, що тепер наші новозасновані українські інституції в Клівленді потребують (якраз тепер) найбільшої помочі від членів, тому виступають з ріжними неправдивими клеветами на членів Дирекції, щоби тим способом довершити свого лайдацького вчинку.

Але можемо вам, Рампампули і киринники українського народу, сміло сказати, що даремна ваша робота.

Хотяй би ви з подвійною, а навіть потрійною силою, і то при помочі ріжних Лейбів та Мошків взялись до свого ганебного діла, так не вдієте нічого.

Бо коли вам не вдалось на початку розбити наші орґанізації, проти яких ви з цілою безсильною силою виступали, так тепер, де український загал злучився у велику силу, ваша робота не має найменьшого успіху, хиба межи такими „Рампампулами" як ви самі, але се для нас Українців байдуже.

До Вас, Українці в Клівленді відзиваємось, Не вірте тим, котрі через фалшиві вісти хотять знищити Ваш тяжко запрацьований гріш, який Ви зложили до українських інституцій.

Станьте всі як один в обороні своїх дорогих орґанізацій, а тимсамим в обороні своєї і народньої чести!

ЗА ДИРЕКЦІЮ:
Йосиф Буката, предс.

НЕ КУПУЙТЕ ШЕРІВ ПРИВАТНИХ БИЗНЕСІВ!

Сентрелія, Па.

В нашій громаді попередними роками поводилося не зле. Коли ішла яканебудь народня робота то сентрельська громада не відповіла, а щиро давала свої жертви. Але тепер знайшлися обманчики і в Сестрелії, Па. Один дуже зарозумілий зорґанізував стор і то великий, який був на шерах. Поназичав по 100, 200, 300 і 500 дол., і то, як казав, тілько на місяць на 2 місяці, а опісля взяв і продав стор за файні гроші і сказав, що він банкрот, і тоті гроші мусіли бідним людям пропасти.

А він так збанкритував, що купує гавзи. Тепер люди вже мусять остерігатись таких масних шляхтичів.

ЧУДАСІЯ СЕРЕД КОМУНІСТІВ В АМЕРИЦІ.

Бейон, Н. Дж.

Чудасія виробляєся серед наших комуністів. Навіть в самій Москві засідають большевики і меньшевики, але такого рику і такого батярства і свисту не роблять одні другим, як наші сліпенькі фанатики, котрі аж трусяться, як „ґрінбек" йде в иншу руку, а не в їх.

В Росії суть діточки і буржуїв, а їх совітське правительство не вистріляло, але годує немовлят, бо знає, що вони нічого нікому невинні. А наші фанатики, визуті з всякої чести, забороняють висилати галицьким діточкам запомогу. Се діти контрреволюціонерів,, — кажуть, — то нехай гинуть. Їм так належиться".

Чому так? Бояться фанатики, що як цент від галицького робітника піде до своєї рідні, то тоді ніхто на „Вісти" не дасть. Російські робітники не дадуть на „Вісти", бо вони чхають на них. На се був доказ у Філаделфії і майже в кождій місцевости, що російські комуністи чхають на „Щоденні Вісти" і на їх радянську Україну. У них одна неділимая Росія і коли не повірите в це, то ще вам стаканом межи очі свисне. Наколи я правду не говорю то нехай укр. робітники глянуть на спис жертводавців Укр. Щ. В.: там не найдете одного Українця з Радянської України, щоб давав, а Москаль тим більше не дасть. Слиб Українці з Радянської України годилися на совітський режім, то ви, фанатики, не потребували би жебрати на фонд у галицьких робітників. Україна числить 38 міліонів душ а з них чейже знайдеться 5.000 в Америці. А де їх фонд? Чому вони не жертвують на ратованне Радянської України вашими Вістями? Бо вони знають, що з вас за перелетні птахи.

Як з Галичини який Українець приїде, то ви нападаєте, розбиваєте, кричите наче дикуни на вічах. Але як гаспада Верґуни, Крохмальні, Маркові обїздять по вічах в Злучених Державах то ви ренеґати і мальчики-фанатики удаєте, що не знаєте. Тому час і пора велика, щоб наші укр. робітники пізналися на фарбованих лисах. Верґун і Марков обїзджує Америку, щоб підкопати справу України, а ви підшилися під інтернаціонал і давай гепати все те, що українське.

Правдивих комуністів російських депортовано, а вам, українським зрадникам-чорносотенцям, позволено остатися і надалі туманити українського робітника. Ви сидите даром і махаєте в черевику пальцем на буржуя, і свідомих робітників в Америці критикуєте, а самі Пальмерів в руку цмокаєте. Ще й думаєте, що ніхто сего не знає? Правда, вас арештовано і ви думали, що робітники позасилюють на вас лаврові вінки. Та укр. робітники знають, що ви заґорідці, нім когут запіяв, то ви по сто разів в Парк Ров плачучи відпекувалися Третого Інтернаціоналу, а з ними навіть головний лідер, „комісар від укр. фанатиків", пан Дмитришин, пише у своїх Вістях про Іванкова, а за себе призабув. Якби поглянув у люстерко, то там бувби побачив другого „Іванкова", тільки із тею ріжницею, що один на „Дір Айланд" а другий випашений як бичок сидить на редакційнім стільчику в Укр. Щ. Вістях. Українських робітників дурять революцією, а українські робітники хиба тільки революції бачуть, що з їх кишені доляр пропаде на підпору яких щоденно сліпих Вістей.

С. Батіженко.

М. Скальківський.

ТРИ МІСЯЦІ В КРАЇНІ СОВЄТІВ.

ЩО БАЧИВ ПРИХИЛЬНИК БОЛЬШЕВИКІВ В РОСІЇ?

Знаменита подорож Італійської Соціялістичної Делеґації до Москви, котрої наслідком був вступ партії до III. Інтернаціоналу, плазуваннє перед 21 пактом, а тепер неминучий розкол та евентуальне самознищення найбільш революційної в світі соціялістичної партії, закінчилася несподіваним скандалом.

Більше пів року члени Делеґації держали при собі наслідки своїх вражінь з совітського раю, не даючи їм дійти навіть до відомости вибраних і заспокоюючи робітничі маси звичайними запевненнями і успокоюваннями, аж несподівано торинська демократична ґазета „Ля Стампа" (Преса) опублікувала відчит Е. Коломбіна, члена Делеґації і Секретаря „Федерації робітників металюрґії", відомого партійного діяча, про подорож в Країну Совєтів.

Відчит сей викликав тим більшу цікавість, що він написаний не тільки соціялістом, але ще орґанізатором, практиком, котрому подробично відомі всі потреби робітництва, і котрий всі факти розглядає тільки з точки погляду користи для робітництва. При тім автор безусімнівно прихильно відноситься до большевиків і, де тільки може, старається підкреслити те небагато доброго що є в їх режімі; але тим більше його ділове і безстороннє оповідання являється смертним присудом і панахидою для сего буцімто соціялістичного блофу.

Раніще, ніж дати слово самому Коломбіно, цікаво відмітити, що вся соціялістична преса одноголосно, як що можна так мовити, промовчала сей виступ: одна тільки торинська часопись „Аванті" (Вперед) дала заплутану замітку, в котрій заявляє, що вона сама давно хотіла умістити справозданнє Коломбіна, але не містила „через брак місця і через те, що се все речі загально відомі і мало цікаві". В той же час ґазета дивується, що Коломбіно не почекав ще (після пів року!) опублікования своєї праці і з гори висловлює йому догану за те, що він зрадив робітничі інтереси і передає відчит до буржуазної ґазети. Далі ґазета похоплюється і заявляє, що „власне ми Коломбіна не питали і певні, що се не він передав, але колиб се був він, то се абсолютно недопустимо, щоби товариш, котрий їздив за гроші орґанізації і котрому російські товариші віддали своє довіря, публікував такі речі".

Коротко кажучи: „Бреши, враже, як пан каже".

Рахуючи таким чином інцідент вичерпаним, „Аванті" замовкла, а „Стампа" спокійно продовжувала друк справоздання, котре, на жаль, занадто велике, щоби могло в цілости піти в щоденні часописи.

Петроград — засуджене місто.

Після недовгої подорожи з Ямбурґу Коломбіно прибуває до Петроґраду, котрий він називає „засуджене місто".

Петроґрад, каже він, являється вам в жалібнім уборі. З $2\frac{1}{2}$ міліонів мешканців лишилося коло 600.000, а решта або втікла на село, або на фронті, або загинула від війни, революцій, епідемій, а також холоду і голоду. Всі крамниці замкнені і вітрини побиті; вздовж Неви кольосальні берлини затоплені на дні і полишені на самих себе; вулиці, колись вкриті деревяними квадратами, майже зовсім зруйновані. За послідню зиму пішло на паливо 36.000 деревляних будинків. Коли подивитися, як одягнені і взуті мешканці, то мається вражіння „найглибших злиднів, котрі впали на сей героїчний і стоїчний нарід".

Що їдять в раю?

Населення звичайно має до поживи трошки хліба, змішаного з соломою з 45% води, кашу, просяну юшку і в дуже рідких випадках трохи смердючого мяса, або риби, котру не можна їсти.

Далі Коломбіно подрібно приводить пайки для всіх 4-ох катеґорій і заявляє, що вони „абсолютно не вистарчають для того, щоби жити". Для того-ж, щоби вижити, мешканці мусять продавати що мають; тут наводиться довгий ряд цін, вже нам почасти відомих: дрова 15.000 пуд, черевики 25.000 пара, і т. д. Цікавий вигляд мають „колись гарні" бульва[illegible] де йде ся торгівля. Тут ви можете зустріти людей босих і напів одягнених, жінок в чоловічих убраннях і навіть закутаних лише в „купальні халати, що колись покривали красу якоїсь високої особи". Се „послідня мода революції", — додає саркастично Коломбіно. Але, хоча і рідко, трапляються жінки дуже елеґантсько вбрані — се нащадки бувшої буржуазії, або вищі урядовці адміністрації. Взагалі урядовців (нижчих) безліч і в одній Петроградській Думі 40.000.

Як іде робота в робітничім краю?

Далі Коломбіно переходить до свого безпосереднього завдання огляду — фабрик і заводів і в такому вигляді описує найбільший в Росії Путиловський завод:

Се друге маленьке місто, але при наближенні до нього почувається мовчанка домовини. Десятки комінів без диму стремлять до неба. Путилів, котрий перед війною мав 40.000 робітників, підчас війни 50.000, тепер має 7.000 Уряд доручений інженерові, наіменованому Комітетом Народнього Господарства по представленню фабричного комітету.

Кілько власти мають совети?

Тут Коломбіно довідується, що, „після нещасного досвіду першого періоду революції", зазначені комітети виконують лише контрольні функції. Комітет вибраний зборами робітників піднесеннєм рук і члени його дійсні лише по затвердженням Синдіката; він несе головним чином функції господарські. Проходячи фабриками, делеґація звернула увагу, що всі технічні бюра були порожні і рисунки і книжки були в повному безладдю, на що директор дав пояснення, що ті невеликі праці, котрі йдуть, не вимагають технічного знання довірені „здоровому розуму" робітників. Проходячи далі, Коломбіно звертає увагу на кольосальну руїну, в якій є всі сі гарні будинки і коштовні машини і від якої „серце стискається від болю".

Серед всеї тої робітничої краси — тисяч найліпших машин, кілька сотень робітників „без единої лінії і технічної орґанізації" ремонтують 3 льокомотиви, сотню ваґонів, і небогато десятків гармат. Пояснення сего звичайні: руїна транспорту, відсутність сирівцю, відрізання Донецького басейну (підчас сеї екскурсії Донщина була в руках большевиків) і 20.000 робітників пішли на фронт. Цікаво, щоб вони робили, колиб були тут?

Чи всі робітники рівні?

Далі питання платні. Спочатку всі робітники діставали одинаково, але з часом се показалося „незручним" і був введений основний тариф з ріжною оплатою залежно від роду праці. До тарифу була додана ще оплата... акордної праці (забороненої навіть програмою Плехановського „Единенія"). По оплаті робітники поділені на... 35 катеґорій. Основи се пайок, який складається з каші з додатком хліба та иноді трохи риби і в середньому 8000 рублів в місяць. Порівняйте, каже Коломбіно, сю суму з цінами і знайдіть її реальну цінність (пів пуда дров).

Далі Коломбіно обслідує „Сѣверный Кабельный Завод", „Балтійскія верфи" та инші. Повсюди майже та сама картина. Роботи зменшені до мінімум, і те, що робиться, робиться виключно для фронту. Коломбіно детально обслідує умови праці, оплати, причини зменшення продукції і иноді приводить такі факти: „Кабельный Завод" зменшив працю в богато разів через те, що послідний кавалок міди прибув 15. падолиста 1919 року, а в 500 кільометрах лежать запаси в 37.000 пудів, котрі не можна довезти.

Життє в Москві.

Далі з „засудженого" Петроґраду Коломбіно переноситься до Москви. Тут він вже не цікавиться зовнішнім виглядом і просто приходить до обслідування соціяльних умовин і робітничого питання.

Населеннє Москви (коло 2.000.000) поділяється на такі головні розділи:

Безробітні	29.685
Хорі (на утрим. держ.)	18.504
Члени родин на утрим.	780.924
Совітські урядовці	203.500
Робітники фабричні	105.210
Зелізничники	104.142
Урядовці індустрії і приватної торговлі	93.933
Артисти та инші	58.945

Платня відноситься до Петроградської як 100 до 150, бо Москва рахується дешевше Петрограда. Коломбіно виводить заключення, що на прожиття родини треба 200.000 руб. місячно, одержують же на найвищих посадах 20—30.000. Як же живуть? Приспособлюються,— відповідають йому. Підвищення цін на харчі виносить від 43.000% до 110.000%.

В Комісаряті Коломбіно дістав цікаву відомість: відомо, що робітник потребує місячно 108.000 калорій; в той же час московські робітники в середньому діставали від Уряду:

В 1918	місяць	жовтень	26.513
„	„	грудень	10.706
1919	„	червень	26.400
„	„	вересень	10.744
„	„	жовтень	11.895

себто, майже за рік те, що треба на місяць.

Далі Коломбіно наводить довгий реєстр цін, починаючи від триманого зелізного ліжка за 30.000 руб.—і кінчаючи живим поросятем за 35.000,—і заявляє зі слів „самого Каменева", що тайна торговля буйно квітне, бо вона „необхідна" для держави через неможливість задовольнити всіх потреб урядовим шляхом.

Населення Москви Коломбіно щодо байдужности порівнює з півднем Італії. На всякі поради і замітки вони відповідають: „нічево", каже він, і додає, що трудно опреділити, наскільки він викликаний „режимом, голодом, злиднями і терпіннєм". „Час для них не має ціни: дні, години, роки йдуть без числення. Світ перевернувся. А як ви зацікавитеся вияснениєм — чому, то вам скаже Бухарин, що се все відгук дрібно-буржуазного життя", — так кінчає Коломбіно огляд Москви.

Совєтська система по других місцях.

По огляді і обслідуванню совітських столиць Коломбіно, разом з иншими членами Делеґації і прибувшими на зізд III. Інтернаціоналу закордонними товаришами, робить велику подорож по Росії з метою „подивитися, як приложена совєтська система по инших місцях".

Після подорожі спеціяльним потягом і спеціяльним пароплавом Делеґація прибуває в знамените Сормово, котре захоплює Коломбіно могутніми титанічними розмірами майстерень і машин. Але, як і в инших місцях майже все стоїть — сталелитня, прокатна і механічна майстерні порожні, решта працює над направою зелізничого матеріялу. Як і всюди кидається в очи ненормальне відношення кількости працюючих до наслідків, і вся ся маса люду почастувала нарешті делеґацію вражаючим видовищем, котре Коломбіно описує в таких словах:

„...був скликаний мітінґ. По закінченню промов, сказаних людям, котрі по більшости були відсутні духом, затягли гимн. Нечисленні і втомлені голоси послідували за почавшим. При голосованню піднималася рідко де рука. Всі сі обличчя бліді і виснажені давали тяжке вражіння виголоднілих людий, котрі насилу втримувалися на ногах; і коли ми вийшли з фабрики, то серце мені стискалося і очі були повні сліз". До сього опису нема чого додати.

По московських селах.

Далі Делеґація проїздить поволжські міста і села, спиняючись в Казані і Симбірську. По дорозі Коломбіно звертає увагу на дуже низьку ступінь аґрікультури і порівнює їх в цифрах з італійською, але додає, що землі досить, а саме по $2\frac{1}{2}$ десятини на душу. Не вважаючи на зруйнований вигляд всього, що бачить по дорозі, він замічає, що населення годиться з совєтським режімом і тут ще додає „як і зо всяким иншим", бо люде сі пів року лежать на сонці на березі, а пів року займаються полюваннєм на паразітів, котрі в зимі покривають їм все тіло.

Відвідавши затім німецьку кольонію Марксштадт (колись Баронштадт), котру Коломбіно описує з захопленнєм і патетично додає, що „раса пізнається негайно", Делеґація прибуває до Саратова. Коломбіно цікавить сей хліборобський район і він находить, що з 7.800.000 десятин землі в руках комун знаходиться 20.300 дес. Окрім сього в руках спеціяльних совітських господарств є 300.000 десятин і під аґрарними кооперативами 28.600 десятин, решта, себто, 20/21 всеї землі є в руках приватних власників— селян, що офіційні орґани пояснюють відсталістю їх.

Большевики і село.

Далі Коломбіно з особливою детальністю спиняється на Тулі. Се місто цікавить його не тільки як фабричний центр, але ще й як центр опозиції совітському режіму. Тульські робітники, не кажучи вже про селян, одверто ворожі Уряду. Делеґація була принята надзвичайно холодно і на урочистий мітінґ зібралося не більш... 200 чоловік. Тульське село постійно повстає і до нього приходиться постійно посилати „наперед аґітаторів, а потім кулемети".

Причини робітничих розрухів большевики і меншевики пояснюють Коломбіно ріжно. Перші, кажуть, що робітники завше вимагають побільшення платні і тому зробили страйк за котрий прийшлося заарештувати... 3000 людий, а другі упевнюють, що робітники домагалися лише недільного спочинку і при страйку було заарештовано... 1200 людий.

Властне я не бачу великої ріжниці межи обома версіями, — замічає Коломбіно, — бо факт лишається фактом.

Далі йде та-ж картина злиднів в Іваново-Вознесенську, котрий Коломбіно називає „чудним містом, дійсно відданим большевизму", і потім через Брянск Делеґація вертається до Москви, щоби взяти участь в засіданнях III. Інтернаціоналу.

Що каже Коломбіно про партію большевиків?

Вона нараховує 600.000 членів і орґанізована на найострійшій дисципліні. Вона діспонує всім від харчів до місць. Вона є разом і поліція (чрезвичайки). Вона намічає кандидатів у всі установи, і як хто небудь з вибраних висловиться не так, як треба, то „спокійно може опинитися з Одеси з Архангельську".

Приватна власність під советами.

Ширико розглянувши загально відомі умови транспорту і вугольної продукції, Коломбіно подрібно спиняється на аґрарному питанню — певнійше на аґрарній економиці і розглядає її з очевидним бажаннєм вияснити, що Росія може сейчас експортувати. Заключення його дуже невтішні, позаяк більше 95% землі зісталося в приватній власности селян, а ті через реквізіції працюють лише настільки, щоби самим не вмерти з голоду. Що до України, то він опридідлює кількість землі, що залишилася в приватній власности селян, — на 96%.

Совєтська куріяльна система.

Переходячи до загальних заключень, Коломбіно з найбільшою хвалою говорить про „дійсну новину"—загальне голосованнє всіх, хто володіє робітничою карткою. Але коли він починає подрібно описувати систему, то оказується, що вона куріяльна, при чому друга курія — селянська не тільки вибирає в відношенні до робітничої 1:5, але ще до того має вибори чотирьохстепенні, чого, здається, не зазнала і російська конституція.

Диктатура пролетаріяту?

Диктатура і свобода — так починає Коломбіно одну з своїх послідних заміток і замічає: богато говорять про диктатуру пролетаріяту в Росії, але хоча диктатура там і істнує, та він, бідак, до неї тим часом не стосується. „Буде правдивою іронією називати диктаторами сих бідних пролетарів, котрі голодують, котрі працюють, де і як хотять другі, і котрі не мають свободи ні слова, ні зібрань, ні преси, ні голосовання. Правда, диктатура є, але диктатура частини комуністичної партії, певнійше окремих осіб —дійсний „Соціялістичний царизм".

Можливість істнування такого „царизму" Коломбіно пояснює тоюж пригніченістю російського народу, віковим невільництвом і доволі неввічливо і сердито додає, що дуже сумно, коли хотять навязати сю форму країні „як наша, що звикла від століть до волі". Тепер же в Росії досить не вподобатися урядови, щоби бути висланим, куди схочуть. Досить противного слова, щоби стати перед революційним трибуналом. Досить одного заперечення чи скарги, щоби бути відправленому на той світ. Один нещасливий представник совєту був виключений лише за те, що не голосував за президентство Леніна.

Далі Коломбіно перечислює довгу низку подібних же фактів і застерігається, що він не судить, а лише пропонує читачам самим розібратися в справі. „Я був в Країні Совєтів лише три місяці, так мотивує Коломбіно, я не можу судити Росію. Я можу лише сказати, що революція політична пройшла блискуче і що ходить лише про порядок, господарство і відродження, але, на жаль, спроба господарської революції ще не починалася".

Далі, очевидно виходячи з того, що російський нарід, як відомий німецький карась, „любить щоби його їли в сметані", Коломбіно закінчує закликом до всього пролетаріяту підпомогти Росії всіми засобами, бо упадок революції буде важким ударом... цивілізації.

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто зміняє свою адресу, нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу..........

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу..........

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

Замітка: Хто не пришле 10 центів, тому часопись буде стримана, але адреси не зміниться. Ся постанова обовязує і членів і передплатників „Свободи".

З. Несторович.
(Володимир Савер).

НА ЗЕЛЕНОМУ КЛИНІ.

(Враження полоненого).

— **Не забудьте, що нас тут 82%!...**

Ці слова вписав, не без іронії, в мою памятну книжочку один з чільнійших діячів на Зеленому Клині.

Справді, іронія його має деяке оправдання. Сила, значіння і вплив, яке має українство на політичне життя цього новотвореного буфера, зовсім не відповідають кольосальній кількости нашого народу тут. З Українцями не більш тут рахуються, ніж напр з якими небудь Латишами чи еміґрантами з Кореї. І це ясне. Нарід, який зачинивсь в тісному крузі особистих чи родинних інтересів, або — як-що є активним, — так не в українському, а в московському змислі, — національні організації, які лиш на словах є речниками всієї української людности, а в дійсности нараховують менше членів, чим яке небудь спортивне товариство, — не може чи краще не можуть збуджувать поваги до себе, бути, вже не говорю авторітетними, міродайними, але хотя-б статечними відповідно назві „нарід" і „національна організація".

Безсмертна в устах Москаля назва „хахол" і суто хахлацька ідеольоґія, яка вже найшла заслужений відпочинок на сторінках історії російської України, — заховається ще довго на Зеленому Клині, хиба Велика Україна, відродившись, пригадає, що там десь, недалечко Японії і Китая, живе також частина великого укр. народу, яка становить дійсно переважаючий відсоток населення Далекого Сходу і прийде їй з належною підмогою. Цім збереже вона її від винародовлення або й витворення якогось особливого національного новотвору, якогось „хахлацького" народу (до речі, симптоми цього творення вже легко помітні).

І безумовно майбутній увазі Києва українство Дал. Сходу вповні заслугує. Помимо свойого відірвання від материного пня, помимо всіх невзгод політичного й культурного життя, воно в більшости заховало національну душу, серце, осталось вірним всім звичаям, які витиснули на фізіономії нашого народу пятно своєрідности, зберегло свою звучну мову.

Звичайно, — про „непорочність" цих скарбів, навряд чи й говорить можна. Впливи нового „milieu" були настільки сильні, що вспіли в дечім „змодернізувать" одно чи друге, — по селах менше, по містах значно більше, — а так, як новаторства, принесені ним, були чужі, московські і перейняті були хутко містами, які надають звичайно кольор всій країні, — Зелений Клин, здавалось зрусифікований безповоротно.

Та воно лиш так здавалось. Памятні перші роки всеросійської революції (1917—18) виказали наглядно, як слабо приспане було національне почування „хахлів" Далекого Сходу, який богатий скарб української природи скривався в їхньому характері. Чутким ухом вловили вони визвольні кличі, що так голосно лунали тоді з Великої України, і без ріжниці партійних переконань дружно згуртувались під тріюмфально розвіваючий жовто-блакітний прапор.

Це був перший порив, — природний, стихійний порив. Ідея державної самостійности України з Зеленим Клином, як колонією, добула велику популярність. Зроджені в похміллі захвату численні організації виказували поважну скількість членів. Пішла робота, — скликались зїзди, виносились ріжні постанови, висувались постуляти, minimum і maximum, ухвалювались конституції. Появилась українська преса, заклались кузні національного духа, — для молодого покоління — школи, для старшого — курси укр. мови, історії і письменства. Орґанізації завели реґістрацію бажаючих їхать на Вкраїну, як також зачали видавать національні посвідки.

І здавалось все в порядку... Відродження par excellence... Майбутність уявлялась рожева.

Та скоїлось инакше.

Як я вже вище вказав, національний підйом в масі був ґрандіозний. Та, на жаль, не найшлось умілої руки, яка-б цю розбурхану народню течію скерувала в підходяще русло, яким вона плила-б дальше з неслабнучою потенцією. — Всі зїзди, конференції, шукання орієнтацій, ухвалені конституції і инші постанови, обіжники й накази — нічого реального не принесли, крім купи записаного паперу. Висока політика з горячкою військоманії зїдала всю енерґію по містах, і село, — ці низи, які повинні були стати ґрунтом відродження, чи краще сказать, його матеріялом, — полишено було в стороні без уваги.

В стихійно закладені орґанізації по селах ніхто не заїзжав, потребами провінції ніхто не піклувався і навіть сільські приговори, жадаючі української школи на місце московської, чужої, — коли найшлись в центральних організаціях, часто-густо зложені були в довгий, предовгий ящик.

Не краще було й по містам. Дальший розвій революції зріжничкував мійське населення партійно і праця на міжпартійному, суто-національному ґрунті укр. інституцій, балансіруючих ще й до того поміж інтервентами і реакцією, з одної сторони і большевиками, з другої, кинула його в московський лябар, в московськовські партійні гуртування, які давали самовдоволення клясової свідомости і ґарантували оборону інтересів.

На зверх робилось щось, та тільки на зверх. Культурно-просвітна і економічна праця осталась мертвою буквою в постановах зїздів, а політична більш скандалювала українство, чим приносила йому славу.

Місто відцуралось від села і майже в цілости попало у чужий табор, — село збайдужніло у охололо. Як перше так і друге розцінює сьогодня всі життьові події з точки матеріялізму; а ідейна праця є там зараз богато трудніца, чим ще не так давно в часах підйому. Організації втратили свій кредит, вимагаючи жертв, а не даючи натомісць майже нічого (не дуже чисту справу рееміграційно-паспортову не хочеться мені порушувать, хотя вона також не мало свідчить про короткозорість, а то й легкодушність). Великих слів велика сила не могла заступить діла.

Це були причини, по мойому, що привели українство Зеленого Клина на бездоріжжа.

Історія цих бездоріж широка й сумна і з ідейним рухом не має нічого спільного. Вона творить буде найтемнійші сторінки літописи Зеленого Клина, доказуючи рівночасно, як зручно нераз можна використать ідейну, святу справу та наповнить кишені валютою зза границі.

* * *

Я вже вище вказав на це, що помічна акція в майбутности, переведена з увагою, була-б вельми бажана і користна. Вона повинна виявитись шляхом посилки одного-двох десятків ідейних, відданих ділу орґанізаторів з відповідною скількістю гроша й літератури. Жаль був би, як-щоб тамошнє українство полишене було само собі.

Значіння його розуміли всі господарі далеко-східної країни, про віщо свідчить богацтво фактів.

З одної сторони, боязнь заставляла Колчака і роісійських комуністів поборювать свідоме українство, щоб тим робом заґарантіруватись перед ударом в спину (відомий арешт Куріння у Владивостоці, увязнювання і переслідування громадських робітників, зачинення большевиками „Громади" в м. Свободному), — з другоїх ці самі мотиви відшептували шукать з ним спілки (Японці, якими довелось розчаруватись, — відома „Грамота" Семйонова, обіцююча Українцям нац.-культурну автономію).

* * *

Громадські діячі в останньому часі самі зрозуміли, що дотеперішні стежки, якими йшла народня робота, були не зовсім правильні, і що в сучасний мент повинні бути вибрані другі. На конференції, яка засідала саме під час послідних днів пробування мого на Зеленому Клині у Владивостоці, висказувались частиною членів бажання, зліквідувать всі дотеперішні організації типа Громад, Рад до Далеко-сх. Секретаріяту включно, в якому й так за останні часи крім вивіски і голови нікого не було, і залишить тільки культ.-просв. товариства „Просвіти", обєднані в центральну „Просвіту", і кооперативи. Підносились також голоси не анґажуватись політично, як довго не буде збудований трівкий ґрунт в сільській масі, який дасть змогу українству не тільки висказуватись в політичних питаннях, але й керувать бодай частинно чудьбами країни.

Чим ця конференція закінчила, які постанови на ній винесено, мені невідомо. Хотілось би мати надію, що найдено справді нові стежки і що українство Зеленого Клина розпічне новий розділ в історії свого відродження і небавком, при гідній допомозі його матерного пня, займе приналежне йому місце і скаже своє могутнє слово.

(„Воля").

НА РІДНУ ШКОЛУ В ГАЛИЧИНІ.

Жертви посилається до American Ukrainian Exchange, 30 E. 7th St., New York City. Збірку контролює Др. С. Демидчук.

64. **Теоф. Качмар з Ню Йорку $1.00**
65. **М. Едельман з Нюарку....$2.00**
66. **Омелян Рекрут, Правіденс, Р. Ай. $5.00**

Єсть се дохід з розпродажі ювилейних медалів Т. Шевченка. Гроші надіслали: В. Коваль з Алентавн $5.00 і Василь Мацелюх з Вунсакет, Р. Ай. 50 центів.

67. **Гаррі Фелетник, Моноґа, В. Ва. $1.00**
68. **Филип Матлай, Ню Йорк...$5.00**
69. **Вас. Дидина, Бруклин, Н.Й. $1.00**

Разом в сьогоднішнім виказі $15.00.

Всього від початку $473.52.

ОСТАЄ В КАСІ $68.72.

Др. С. Демидчук.

КОЗАКИ СТРІЛЯЮТЬ ДО ТРОЦЬКОГО.

РИГА, столиця Латвії, 23. лютого. — Сюди наспіла вістка з Москви, яка доносить, що відділ козацьки війск напав на зелізничий поїзд, на якім їхав Лев Троцький, большевицький міністер війни, раз зі своїм товариством лінією Москва-Оренбург.

Богато осіб з окруження Троцького козаки ранили, але Троцький вийшов ціло.

ЛІТВІНОВ ДІСТАВ НОВИЙ ДЖАБ.

РЕВАЛЬ, столиця Естонії, 24. лютого. — Макс Літвінов, совєтський товариш комісаря заграничних справ, який був тутки якийсь час, небаром вибирається до Москви, де обійме нове становище головного комісаря всіх заграничних совєтських посольств.

Вийшла заміж загіпнотизована.

БЕРЛИН, 24. лютого. — Одна богата женщина позвала свого мужа о уневажненне її слюбу з ним на тій основі, що вона не хотіла виходити за нього заміж, а зробила се загіпнотизована. Свого часу молодята приїхали з Гамбурґа до Берліна і звернули на себе увагу своїми близькими відносинами. В якийсь час опісля до Берліна приїхав вуйко дівчини. Він не мало здивувався, коли побачив свою сестрінку немовби пришоломлену. Вона не знала нічого за свого мужа кромі його імени. Але по якімось часі вона очунялася і заявила, що її ще ніколи не прийло на думку виходити заміж за него (вона думала свого мужа). Вона зараз поїхала зі своїм вуйком до Гамбурґа і не хотіла ніколи вертати до свого мужа. Вона не могла ніяк пояснити, як вона могла вийти за нього заміж. Тепер вона каже, що її муж любить займатися гіпнотизмом і що се він запоморочив її гіпнотизмом і в такім стані взяв з нею шлюб.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщенне, за більше разів даєсь відповідний опуст. Двоpазове оголошенне з 5 стрічок $1.00.

Пазя Волошньович, з дому Петрик, пошукує своєї сестри, **ЄВКИ ПЕТРИК,** з села Яблінки, пов. Ліско, Галичина. Хтоби про ню знав або вона сама, най напише до мене. PAZIA WOLOSHNIOWYCH, Box 292, New Alexandria, Pa. 47-8

ДЯКОУЧИТЕЛЬ шукає посади при Українській Гр.-Кат. церкві. Учить хор, школу, представлення взірцево. Інтеліґентний, доброго характеру і лагідної вдачі. Зголошення слати: „TEACHER", c/o SVOBODA, 83 Grand St., Jersey City, N. J. 48-51

ФАРМИ! Єсли Ви хочете купити гарну і відповідну та добре заряджену фарму, то зверніться за порадою письмом або особисто до обзнакомленого з фармами свого чоловіка а дістанете від него відповідь і спис фарм і ціни. Тепер якраз пора купити фарму. Адресуйте до: S. POKUTNY, 197 Forsyth St., New York, N. Y. 46-48

ПОТРЕБА АҐЕНТІВ до розпродування загально розголошеного „ВОВ" солоджених напитків. Великий заробок. Голосіться або пишіть: GLENWOOD PHARMACY, Frank Meszaros, 5451 (E.) Second Avenue, Pittsburgh, Pa. 33псп

